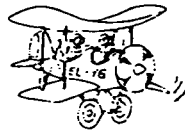

GENSCHEN WOORDE EN UITDRUKKINGEN
Deel XXXVIII (Slot)

Raak, raak,
nen twiedekker!

Hij luup mee zijn
duudkiste onder zijk-
nen oarme

Zie hoger: "Peetse U
pijpe es uit" (plaat 39)
en "Mijn stoove es
verre'uit" (plaat 11):
hij zal niet lang meer
leven.

Gentse woorden
d' Uitdrukkingen

Bijien geschart...
en oetiekend daz

Eddy Levis d' Gill. Van Geert

Dad es onzen boas
zijkne rechter noarme

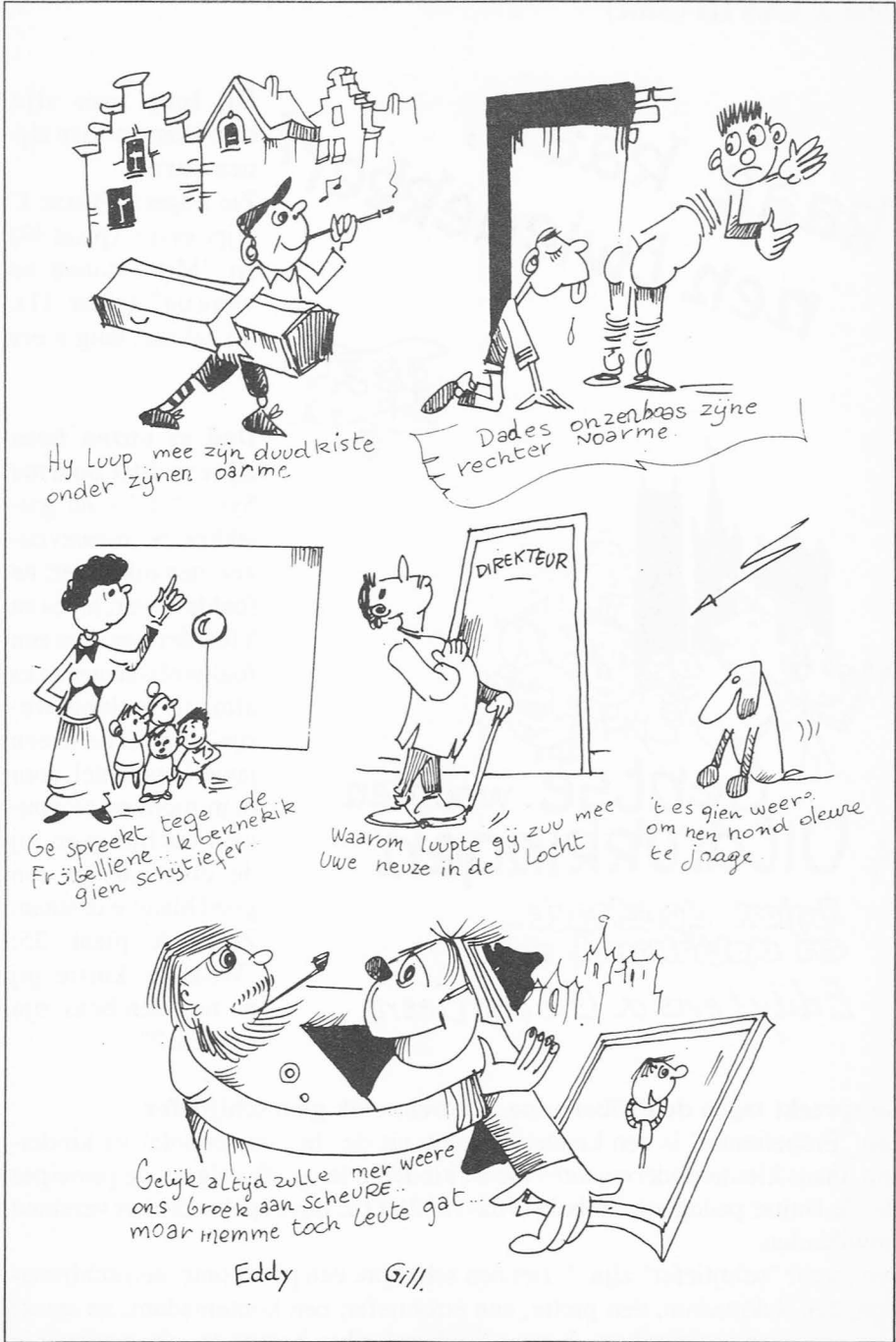
Syn.: " 't Es ne gat-
lekker; ne mēwevoa-
ger; nen olkruiper; ne
foaldevēwer; hij es an
't foaldevēwe; 't es een
foaldevēwerigge; 't es
almoal foaldevēwe-
rije". Een falie is een
lange kapmantel, door
hem mooi op te vou-
wen trachte men bij
de eigenaar op een
goed blaadje te staan.

Zie ook plaat 35:
"Woarvan kuiste gij
nu nog den boas zijk
schoene?"

Ge spreek tegen de Fröbelienne... 'k bennekik gien schijtiefer

Een "Fröbelienne" is een kleuterjuffrouw uit de "bewoarschoole" of kindertuin, thans kleuteronderwijzeres die de kinderen les geeft volgens de principes van de Duitse pedagoog Fröbel (1782-1852), t.t.z. door spelen die het verstand ontwikkelen.

Syn.: voor "schijtiefer" zijn: " 't es een schijtgat, een pirrekonte, een schijtmadam, een kakmadam, een prette, een strontiefer, een kontemadam, ze steekt heur konte uit (: gemaakt en hovaardig doen), z'hee 't uuge op, z'hee 't uuge in heur bolle, ze zet heure mond in fronse en heur gat in pleuje, 't es ne moefkes-

moaker, 't es ene mee veel tante Wannekes": een kale juffer, een jong pronkziek hovaardig meisje. In andere betekenissen kan het ook nog een vreesachtig vrouwspersoon zijn. Syn. daarvoor zijn: "schijtebeze, schetebeze, een schijterigge, een schijtster" of nog: een klein kind: "uit de wig schijtgat!".

De uitdrukking: " 'k Benne kik gien schijtiefer" moet begrepen worden als: "Ge weet gij zeker nie goe teege wie dadde gij hier bezig zijt?"

Waarom luupte gij zuu mee uwe neuze in de locht?

Syn.: "De kop in de locht en de broek vol wind": toegepast op iemand die trots en hovaardig over straat loopt.

't Es gien weer om nen hond deure te joage

Syn.: " 't Regent mee iemers (: emmers), - mee kuipe, 't regent bloaskes, 't regent da't giet, 't héwd op van stillekes, 't és Drongenkirmesse": aanhoudend regenweer. Op Drongenkermis regende het gewoonlijk.

Gelijk altijd zulle mer weer ons broek an scheure... moar memme toch leute gat

Syn.: "Me zullen der an gepluimd zijn, me goan der weer an toedroage (toesteeke)": het is geen gunstige financiële formule, ze gaat verlieslatend zijn... maar we hebben er toch onze lol aan beleefd en wij hopen van U hetzelfde.

ALFABETISCH TREFWOORDENREGISTER OP HET HOOFDWOORD

Het nummer achter het trefwoordverwijst naar het nummer van de **plaat** waarop de tekening zich bevindt.

De uitleg daaromtrent vindt U op de bladzijden die deze plaat voorafgaan.

A		bakkerskoole	27
achterwoarsterigge	14	balgvulders	25
alliene	43	barbierke	24
anneke	9	begijne	23, 39
appels	4	bescheete	27
auto	39	bespuwe	27
avekoat	21	beloove	31
azijnpisser	10	benijt	29, 35
azijnzieker	8	benijtschijterigge	27
		biene	32
B		bille	27
bakker	27	blikschijter	36

blende	1, 38	F	
blije	34	facteur	8
Blijenberghe	16	famielde	41
bloaze	31, 35	flassche	10
board	24	Fredje	28
boas	13, 35, 44	fröbelienne	44
boaske-altijd-zat	23		
boer(ke)	21, 32	G	
bolle	9	gat	4, 16, 21, 22, 24, 40
boter	4, 40	gazette	1, 24
brenge	32	gazettendroager	36
broave	32	gebakke	16
broek	15, 44	geelzucht	42
broere	19, 29	geeve	31
bruid(se)	16	geld	27
bult	20, 31	geluk	32
buume	28	geluuve	32
		Gérard	26, 39
C		gestampsel	17
Charel	37	gezeid	11
cité	23	gezichte	14
colirre	30	gezweege	11
comie-voyageur	26	Gilbeirke	24
		goave	32
D		greppe	41
dak ('t-)	3, 16		
danse	28	H	
deure	19, 33	hange	32
diele	33	hekke	17
directeur	12, 24	herte	26
donker	12, 37	hertelap	20
droaje	7	hiele	24
druuge	33	Hiere (Ons-)	14, 25
duudkiste	44	hoak	3
duuve	32	hoamer	18
duvel	43	hoane	28
duvelkenskirmesse	24, 43	hoar	20
		hoed	34
E		hoere	32
eetservies	35	hond	12
ei	1, 38	hondemoager	41
elleboges	17	hondemoere	16
estaminet	21	horloge	2, 40

huis	22	koater	12
huizekensmelker	19, 34	koeke	16, 38
huufd	21, 36	konijnerijer	3
huuge	33	konte	14
huugvlieger	17	kop	16
huurendroager	36	koster	26
		kroake	27
I		kruis	14
iefvrêwke	31	kurieuzeneuze	40
irweete	42	Kuurnmort	13
		kweezel(s)	8, 13
J		kwoad	28, 34
jawadde	39		
joage	44	L	
joare	15	lantirre	14, 37
joengene (mijne-)	42	lantirrezieker	1
jongskes	4, 20, 40	lappe	21
		leeg	23
K		Leon	27
kader	23	leute	44
kameroad	17	lierke ('t-)	10, 37
kasmistroel/kazemiestroele	22	lijntses	42
katholiek	19	locht	44
kat(te)	2, 3, 12, 37	lucht(se)	2, 14, 37, 39
kegels	6	lui	39
kerre	2, 20, 22, 39	luiheid	38
kieze	33	lukke	28
kijk(e)	35	luupe	33, 39, 44
kilo	19		
kind	24	M	
kirmesse	11	madaam	13
kiskesneuze	19	makrelle	6
kisse	11	mammeloetze	6
klakke	8	manneke	25, 26, 33, 36
kleppe	8, 21	marriage	29
kletse	22	meehelpe	21
klierkasse	33	meetse	34
kloasfieste	23	meie	34
kloefneuze	8	meniere	14, 34
klokke	32	mens(che)	1, 20, 29
klokkeluiier	2, 39	mes	11
kloppe	25, 38	meule	9

mèwe	1, 5, 13, 22	pandoerijng	26
mie	39	pap	24
Mieste	36	paraplus	24
miester	15, 29	paster(ke)	26, 38
mietse	6	patatten	19, 41
migraine	15	peekelteeve	17
mizeere	25	peetse	39
moarbels	14	pennelekker	8
moe	22, 39	pensioen	30
moe(de)r(ke)	11, 17, 20, 22, 38, 43	petoater	2
mokkele (aanien-)	19	Pier	42
mond	7, 20	pijke noas	42
morge	32	pijle	33
mostoard	4	pijpe	10, 43
muggezifter	9	pikkel	8
muile	7	pilleke	26
muilpirre	17	pird(ses)	1, 11, 36
muis	12	pirdentand	8
muize	3	pirre	4, 9
muizelirre	19	pisse	7, 28
mutse	19	plankier	20
muur (blende-)	21	plankierkoarter	5
muureleppe	8	pluimsteker	41
muurzieker	37	poater	40, 26
		poek (-piek-pak)	26
N		poer	13, 30
nacht(s) ('s-)	12, 27	poeze	12
nekke	17	pokkemuile	8
neuze	4, 20, 23, 32, 40, 44	Polleke	25
nijpe-de-pijpe	7	potschijter	19
noagel	17	preeke	32
noate(n)	7, 25	putses	30
nuchter	7	puut	14
nuud	25		
		R	
O		ras	37
olifant	13	regels	30
oarme	16, 44	rekke	38
		rèsonneere	21
P		rijke	16
pak(ske)	4	roepe	36
pakke	37	roggebruud	38

rok	17	stoove	11
rolleke	33	stroate	16, 20
rotse (schuive-)	31	suikerloetse	21
rugge (huuge-)	20		
ruste	22	T	
S		tande	20
schoarentand	41	tange	31
scheete	10, 13, 34	tapietse	1, 37
schèwers	4	teekenterter	33
scheure	44	terte	27
schiefzieker	3, 19	tiene	24, 27
schijne	38	tijd	25
schijtiefer	44	tijd (dieren-)	31
schildere	40	tijd (joengen-)	31
schirre	30	tirlijnge	6
schoene	35	tonge	26, 29, 42
schoole	15	top	30
schoolmastelle	10	tram	26
schrieme	28	trekteere	29
schuifele	28	trein(tse) ('t-)	9, 17
schuimer	29	trèwe	16
schuppe	14	troane	27
schupstoel	28	troef	29
schuunmoeder	18	truust	23, 40
secretaresse	14, 25	tseefkesschoole	30
sigare	8	tseeve	38
slaphanger	28	tsiepmuile	27
slag	9, 18	Tsiezeke	35
slameur ('t-)	20	tsoeze	9
sloape	25, 28	tupuuge	41
smoel	19	tuuntse	25
snije	29	tuute	31
speelman	3, 16	twiedekker	28
spoarboek	34	U	
sponse	21	uile	32
steeke	39	uitgoan	37
steele	41	uithange	38
stien(e)	9, 25, 26	uitsliddere	30
stirt	32	uitspiete	39
stok	41	uuge	21
stoovaat	21	uure(s)	2, 25, 42

V		wurte	4
valle	40	wuste	19
vandoage	6		
vechte	11	Z	
vel	30	zak	12
verbrand	21	zang	7
vermuusche	30	zat	7, 23
verschiete	33	zegge	28
vispoan	29	zeemelachtig	4
vlegge	1, 38	zesse	9
vliege	24	zeurzak	5
voader	19	zie	16
vodde	42	zieke	30
vol	23	zieldroajers	1, 37
		ziele	24
W		zien	32
wandelijnge	42	ziepe	24
was	20	ziere	42
wassche	20	zijt	24
weere	18, 44	zoad	25
wieke	34	zoage	20
wijf	5, 17	zoajen	42
wijsmoake	35	zonne	36, 38, 43
wijveke	29	zot	29, 33, 42
wind	17, 38	zuchte	36
wirke	2, 36	zuuverre	22
woater	28	zwart	42
woaterzonneke	36		

BIBLIOGRAFIE / DISCOGRAFIE

- BOES J.: Conservator van het Museum voor Volkskunde te Gent.. "Folklore van de volksbuurt". Uitgave "De Vlam" - Gent. Drukkerij "Het licht" S.M. St.-Pietersnieuwstraat 64, Gent. 19??
- CALLANT Alexis: "Fieke Tofus", Verhalen uit het alledaagse leven door Alexis Callant met tekeningen door Edm. Van Offel. Gent, Boekhandel Van Rysselberghe & Rombaut, Kouter 1. 1935.
- DE CAVELE/PAIRON/VAN DE WIELE: "Een vreemde eend in de Belgische bijt", Gent in de periode 1830-1860. Tentoonstellingscatalogus 1980. Gent dienst Culturele Zaken.
- DECONINCK Romain: "Kom Bompa", blijspel in drie bedrijven opgenomen in de Minardschouwburg te Gent op 30 juli 1978 (plaat) Fonior Brussels/Belgium Box 628/29. "Saluut, 'k ga in congé", blijspel in 3 bedrijven door het gezelschap Romain Deconinck. (Plaat) Dureco Benelux 2L 61025/26.

- "Pas op de velodieven", een revue met zang en dans in 1 proloog, 2 bedrijven en 20 taferelen met de gekende Revue- en Radio Humoriste Hélène Maréchal. 1941.
- DE LANDTSHEER Juliaan: "Gentsche woorden en zegswijzen verzameld door Juliaan De Landtsheer." Uitgegeven ten voordele van het "Werk der Weduwen" - Gent Drukkerij Fr. Waem-Lienders, Vlaanderenstraat, 32, 15 mei 1892.
- DESEYN Guido: "Gids voor Oud Gent", Standaard Uitgeverij Antwerpen/Weesp 1984.
- DE VRIES J./DE TOLLENAERE F.: "Etymologisch Woordenboek", Het Spectrum 1983.
- DE VRIESE Lodewijk: "Gentse Spreekwoorden en Spreekwijzen", Derde vermeerderde en gansch herziene uitgave. Drukkerij Victor Van Doorselaere, 1907.
- HANSSENS J.: "Chansons appartenant à J. Hanssens", manuscript uit eigen verzameling te dateren omstreeks 1900.
- KILIAAN Cornelis: "Etymologicum Teutonicae Linguae - 1599", uitgeverij "Familia et Patria p.v.b.a. Handzame - 1974.
- LEVIS Eddy: "Van alle markten thuis" deel XIV: "De markt als terechtstellingsplaats". "Ghendtsche Tydinghen", tijdschrift van de Heemkundige en Historische kring Gent, jg. 1990, jan.
- Lievevrouw-Coopman Lodewijk: "Folkloristische sprokkelingen. Oude Gentsche Typen - Osschaert -", Drukkerij en boekbinderij "De Dageraad", Albrecht Rodenbachstraat 1, Gent-Ledeberg. 1942.
"Gents Woordenboek" P.V.B.A. L. Broers, Gent. Met welwillende toestemming van de Koninklijke Academie voor Taal- en Letterkunde. N.V. Drukkerij Erasmus, Ledeberg/Gent, 1974. Illustraties: Gill. Van Geert.
"Oe èwer oe zotter" Gentsche zedenschets uit vroeger dagen. Toneelbibliotheek nr. 57. Drukkerij A. Deraedt - Verhoye, Dellaertstraat Rousselare (sic.), 1912.
- NYHOFF Martinus/DE CLERCQ Walter: "Nyhoffs Zuidnederlands Woordenboek". 's Gravenhage/Antwerpen 1981.
- SERVAIS Fernand/RAY Jean: "Gent... in nesten!" Revue locale et à grand spectacle en 1 prologue 2 actes et 8 tableaux", Gent 1913, Drukkerij De Vos & Hussein, Begijnhoflaan 40. Gespeeld in l'Ancien Cirque des Trois Cléfs op het St.-Pietersplein.
- SNOECK DUCAJU & zoon: "In ons straatje" - verzameling koddige verhalen en moppen uit en voor het volk - Snoeck Ducaju & zoon, drukkers-uitgevers, Gent. (Niet gedateerd - interbellum)
- SPEECKAERT Pol: "Het Weeuwke van de Muide" Zangspel in drie bedrijven. Drukkerij Marc Geers Oostakker. Niet gedateerd.
- STOETT Dr. F.A.: "Nederlandse spreekwoorden, uitdrukkingen en gezegden" 5de druk Zutphen - W.J. Thieme & Cie MCMXLIII (1943).
- VAN DALE: "Groot Woordenboek der Nederlandse Taal", Martinus Nijhof, 's Gravenhage, (Eerste uitgave 1864). 11de uitgave 1984 - ongewijzigde druk.
- VANKENHOVE R.: "Uit den Gentschen Volksmond" Straatliedereen uit den volksmond opgeteekend en vergaard door R. Vankenhove; in muziek omschreven en van pianobegeleiding voorzien door Adh. Lepage. S.M. Volksdrukkerij Gent. Deel I, II, III en IV straatliedereen. Niet gedateerd.
- VAN PEENE H.: "Azuu ne klont" Blyspel met zang in een bedrijf (omwerking) door H. Van Peene. Vertoond voor de eerste maal, te Gent, op Minard's Schouwburg door de Koninglyke Maatschappij Broedermin en Taelyver den 5 october 1851. Gent I.S. Van Doosselaere, Drukker-Uitgever Kleine Botermarkt, 4. 1856.
- VAN RIJSWYCK J.B.: "Volkslust" - De Jenever of de duivel op flesschen - volksgedichten en verhalen in den luimigen trant berijmd." Niet gedateerd.
- VAN WIJCK Dr. N.: "Franck's Etymologisch Woordenboek. Martinus Nijhof, 's Gravenhage, Tweede druk 1912 - onveranderde druk - 1980.